

ЗА МАТЕРІАЛАМИ КУРСУ «УРОКИ ДОБРОЧЕСНОСТІ»

УРОК ГІДНОСТІ

Слава Україні!

Героям слава!

Авторки: Інна Большакова, Наталія Єфремова, Юлія Журлакова,
Ольга Мірошникова, Світлана Олексюк, Ганна Остапенко, Світлана Ройз

Упорядниця: Галина Титиш

Верстка, художнє оформлення посібників: Олена Марчишина

Літературна редакторка: Юлія Романенко

Координаторки: Наталія Церклевич, Катерина Костенко

Фото: depositphotos.com, freepik.com

Забороняється відтворювати, зберігати в інформаційно-пошукових системах, передавати в будь-якій формі та будь-якими засобами — електронними, механічними та ін. способом — будь-яку частину цього видання без письмового дозволу авторів.

Всі права застережено.

Видана українською мовою.

Чи можна навчати суспільної доброчесності в початковій школі? Як це допоможе зменшити прояви побутової корупції в майбутньому? Як обговорювати з молодшими школярами складні теми й ситуації, з якими вони стикаються в повсякденному житті? Як стимулювати дітей робити вибір на користь доброчесної поведінки?

Відповіді на ці та інші непрості запитання ви знайдете в посібниках «Уроки доброчесності»: «Путівник для вчителя» та «Путівник для учня» (у двох частинах), а також у рамковому документі, який є частиною комплекту навчальних матеріалів.

У посібниках є методичні рекомендації та детальні конспекти уроків, спрямовані на формування в учнів та учениць загальноновизнаних етичних цінностей — законслухняності, людяності, відповідальності, справедливості, чесності, гідності, служіння, що є основою доброчесної поведінки.

Матеріали посібників створено на засадах інтегрованого, компетентнісного, діяльнісного підходів. Вони відповідають вимогам чинного Державного стандарту початкової освіти й концепції «Нова українська школа» і призначені для впровадження в освітньому процесі початкової школи (3–4 класи).

Посібник видано у межах проєкту «Навчання суспільної доброчесності в українській початковій освіті як довготривалий та ефективний інструмент подолати «побутову корупцію» реалізується у партнерстві з німецькою організацією Kinderhilfswerk ChildFund Deutschland («Дитячий Фонд Німеччини») за підтримки Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини (German Federal Ministry for Economic Cooperation and Development (BMZ))

Позиції та думки, викладені у посібнику, не обов'язково відображають погляди ChildFund Deutschland e.V. та Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини.

ПЕРЕДМОВА

Світлана Олексюк,
співавторка курсу «Уроки доброчесності»

ГО «Смарт освіта» у партнерстві з німецькою організацією «Дитячий Фонд Німеччини» за підтримки Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ) реалізують всеукраїнський проєкт «Навчання суспільної доброчесності в українській початковій освіті як довготривалий та ефективний інструмент подолати «побутову корупцію».

Ідея проєкту — наскрізно інтегрувати навчання, базоване на засадах доброчесності, у програми початкової школи НУШ, запровадити ціннісно-етичні принципи для роботи з учнями.

На спеціальній сторінці сайту НУШ integrity.nus.org.ua розміщені всі необхідні матеріали для впровадження курсу у школі: посібники для вчителів та учнів, відеоінструкції, відповіді на поширені запитання.

Урок Гідності, запропонований вам тут, — це одне із занять курсу. Його ми пропонуємо провести у два етапи з перервою.

Перша частина уроку, як і більшість занять курсу, має особливу логіку викладання. Її мета — зацікавити учнів через актуалізацію їхнього досвіду, розгляду та виявлення життєвих проблем.

Для цього ми розробили вправи, що передбачають різні методи організації процесу — групову та індивідуальну роботи, колективний проєкт, фронтальну навчальну дискусію. Розглядаючи з учнями ситуації із повсякденного життя, обираємо та обговорюємо варіанти гідної поведінки. Завершуючи першу частину, пропонуємо дітям пройти тест самооцінювання та самостійно продовжити речення «Я поважаю себе й інших, тому не...».

Другу частину уроку ми починаємо з важливого повідомлення: «Конституція України визначає, що «людина, її життя, честь і гідність, недоторканність і безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю», «всі люди є вільні та рівні у своїй гідності та правах» (статті 3 та 28 КУ). Цікаво, що скажуть ваші учні, у відповідь

на запитання «Чому поняття «гідність» зафіксоване в основному законі країни?»

Під час розгляду цієї теми, ми пропонуємо говорити про цінність кожної людини та гідність, яка виявляється у шанобливому ставленні до себе та інших. Вчитель має пояснити, що гідність — це також усвідомлення людиною своєї суспільної ролі, громадянського обов'язку. Саме це стало однією із рушійних сил Революції Гідності в Україні.

Працюючи з текстом, обговорюючи його в групах, діти дізнаються про ці події та поступово усвідомлюють, чому вони ввійшли в історію прикладом того, як українці об'єднувалися, щоб відстояти власну гідність.

Перегляд невеликого відео, яке створили учні з авторських документальних матеріалів, передує узагальненню: «Головне досягнення Революції Гідності — поява нового покоління вільних громадян, які не допустять наруги та зможуть захистити свої честь та гідність».

Коллективна робота «Я крапля в океані» завершує заняття. Її сенс походить від ідеї проекту часів Майдану: одна крапля — це мало, але разом усі краплі — великий, могутній океан. Крапля — символ важливості й сили кожної людини, кожна крапля визначає, яким буде океан. Цей символ закликає не залишатися байдужим, повірити у власні сили та спроможність щось змінити в країні.

Діти виконують роботу, записуючи власний слоган. Можливо, дитячі висловлювання будуть такими: «Я крапля в океані, який змінить Україну», «Я — крапля в океані, який цінує людей».

ЗА МАТЕРІАЛАМИ КУРСУ «УРОКИ ДОБРОЧЕСНОСТІ»

УРОК ГІДНОСТІ

ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

Я маю гідність!

Цінності:

гідність, повага, самоповага.

Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти (3–4 класи), визначені Державним стандартом початкової освіти:

- висловлює власні погляди, підтверджує їх прикладами, враховує думки інших осіб; дотримується найважливіших правил літературної вимови, висловлюючи власні погляди [4 МОВ 1.6];
- пов'язує елементи інформації в цілісну картину; формулює прямі висновки на основі інформації, виявленої в тексті [4 МОВ 2.2];
- самостійно планує послідовність технологічних операцій під час виготовлення виробу [4 ТЕО 1.1];
- протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, самостійно або за допомогою дорослих, залежно від ризику [4 СЗО 1.2];
- формулює власну думку щодо вчинку, події; добирає прості докази; дотримується послідовності викладення думок [4 ГІО 5.1];
- визначає свої риси характеру, моральні якості [4 ГІО 6.1];
- виявляє та засуджує негідну поведінку; розпізнає випадки порушення прав дитини; пояснює, до кого можна звернутися, коли ображають та/або принижують його чи інших осіб, відповідно діє в таких ситуаціях [4 ГІО 6.2];
- спілкується з урахуванням особливостей інших людей; пояснює, чому потрібно діяти справедливо [4 ГІО 6.3];
- пояснює, що означає бути громадянином України та як Україна пов'язана з Європою [4 ГІО 8.3].

Цілі та очікувані результати вивчення теми здобувачами освіти:

- розуміє, що таке гідність, повага, самоповага;
- розрізняє гідну й негідну поведінку в різних ситуаціях;
- обґрунтовує важливість вибору гідної поведінки навіть у ситуаціях, коли ніхто не бачить;
- розповідає про Революцію Гідності та може пояснити, чому для України вона була важливою.

Методичний коментар до теми

Під час розгляду цієї теми поговоріть із дітьми про цінність кожної людини та гідність, яка виявляється в шанобливому ставленні до себе та інших. Зауважте, що важливо діяти гідно в різних ситуаціях. Обговоріть із дітьми наслідки негідної поведінки. Поясніть, що гідність — це також усвідомлення людиною своєї суспільної ролі, громадянського обов'язку. Саме це стало однією з рушійних сил Революції Гідності в Україні.

Пропонуємо опрацювати цю тему у два етапи з перервою (5–10 хв): два модулі по 40 хвилин.

За потреби ви можете скористатися додатковими матеріалами. Вони допоможуть вам доповнити запропоновані розробки або замінити деякі форми роботи відповідно до навчальних потреб та зацікавлень ваших учнів і учениць. Також ці матеріали можна використовувати під час інших форм організації освітнього процесу, щоби розширити уявлення дітей про суспільну доброчесність та для повторення, поглиблення знань і умінь із вивченої теми.

Додаткові завдання позначено піктограмами:

— завдання для першого року навчання за програмою;

— завдання для повторення, поглиблення вивченого матеріалу під час другого року навчання за програмою, або коли діти вже мають певний рівень обізнаності з теми;

— завдання, що підходять і для першого, і для другого років навчання.

Словник ключових понять

Гідність — особливе моральне ставлення людини до себе, що виявляється в усвідомленні нею своєї самоцінності й моральної рівності з іншими людьми; ставлення до людини інших людей, у якому визнається її безумовна цінність.

Сучасний словник з етики/ Уклад. М.Г. Тофтул. — Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. — 416 с.

Модуль I

I. Вступ

Тривалість: 2 хв.

Вступне слово вчителя

Скажіть:

«Сьогодні ми будемо розмірковувати над питанням цінності кожної людини, дізнаємося більше про гідність, яка виявляється в шанобливому ставленні до себе та інших людей. Розглянемо приклади гідної й негідної поведінки та з'ясуємо, які наслідки це має для нашого життя. Поговоримо про те, як в Україні люди захищали власну гідність під час Революції Гідності».

II. Основна частина

Тривалість: 2 хв.

Розповідь учителя «Що таке гідність»

Скажіть:

«Ви всі — важливі, так само як і інші люди — близькі вам і незнайомі. Кожна людина, незалежно від віку чи здібностей, походження чи зовнішності, цінна й гідна поваги. Почуття, коли ти цінуєш інших людей та ставишся з повагою до себе та навколишніх, називають гідністю.

Гідність — усвідомлення своїх позитивних моральних якостей і поважання цих якостей у собі та в інших».

Тривалість: 7 хв.

Матеріали:

Путівник для учня част. 2 (№ 1, с.16–17), ручки.

Обговорення й моделювання ситуацій із життя

Скажіть:

«Гідність виявляється щоденно в маленьких і великих вчинках. Розгляньте ситуації в Путівнику для учня та оберіть варіант, у якому йдеться про гідну поведінку».

Ситуація 1. Коли тебе дразнять

Вадим нещодавно підстригся. Коли він прийшов у клас із новою зачіскою, хлопці стали дразнити його: "Чубатий, чубатий!".

Які відповіді будуть гідними?

- А. Хто дражниться, сам так називається!
- Б. Я поскаржуся дорослим!
- В. Я не чубатий, мене звати Вадим.
- Г. Моя зачіска — мій вибір.

Майте на увазі:

Варіант А можливий, але не сприяє трансформації конфлікту.

Варіант Б показує нездатність впоратися самому із ситуацією (важливо наголосити, що дитина завжди може звернутися по допомогу до батьків чи інших дорослих).

Варіант В показує позицію сильної особистості, яка ігнорує конфлікт.

Варіант Г є адекватною відповіддю, яка спиняє розгортання конфлікту.

Я маю гідність! 17

• Як має відповіді Вадим? Познач одну або кілька відповідей.

Упо дражниться сам так називається!

Я поскаржуся дорослим!

Моя зачіска — мій вибір.

Я не чубатий, мене звати Вадим.

Ситуація 2. Коли хтось не в черзі

У шкільній їдальні вишикувалася довга черга за смаколиками. А Оленці так не хочеться чекати, бо треба ще встигнути погратися та поспілкуватися.

Мояк пропрай чеповітно та стати десь поперед?

Як має вчинити людина, яка поважає інших? Запиши.

Ситуація 2. У черзі

У шкільній їдальні вишикувалася довга черга за смаколиками. А Оленці так не хочеться чекати, бо треба ще встигнути погратися та поспілкуватися.

Як має вчинити людина, яка поважає інших?

У першій ситуації діти мають позначити відповідь серед запропонованих, у другій — записати свою відповідь.

Послухайте кілька варіантів відповідей учнів щодо обох ситуацій. Скажіть, що в будь-якій ситуації потрібно поважати себе та інших.

Тривалість: 15 хв.

Матеріали:

4 конверти, у які вкладено аркуші з ситуаціями та запитаннями, Путівник для учня част. 2 (№ 2, с.18), ручки.

Обговорення ситуацій із життя. Робота в групах

Підготовча робота

Роздрукуйте 4 ситуації із запитаннями, покладіть їх у конверти.

18 ТЕМА 7

2. Як ще може виявлятися гідність? Збери команду та обговорі з однокласниками ситуації, приклади яких знайдеш у конвертах, які роздасть учитель / вчителька. Послухай думки всіх груп. Запиши на конвертах почуті висновки. Яка дає є вивом гідності в кожній ситуації?

Ситуація 1

Ситуація 2

Ситуація 3

Ситуація 4

Ситуації в конвертах

1. У клас прийшов новенький учень. Коли організували роботу над проектом, ніхто не захотів брати його у свою команду.
2. У соцмережах запустили новий челендж (виклик / завдання, яке потребує виконання): облий водою рюкзаки однокласника чи однокласниці.
3. Хтось у класі захворів і не ходить до школи, однокласники ігнорують прохання повідомити домашнє завдання в чаті класу.

- До тебе підійшов однокласник і пропонує: «Зроби замість мене домашнє завдання з математики, а я тобі дам пограти в ексклюзивну онлайн-гру на моєму смартфоні».

Запитання для обговорення

- Яка поведінка в цій ситуації буде виявом гідності?
- Чому ви думаєте, що це буде гідно?

Об'єднайте дітей у 4 групи. Кожній дайте конверт з описом однієї із ситуацій та запитаннями для її розгляду.

Групи мають 10 хвилин на обговорення, за цей час вони оформлюють відповіді на великому аркуші, а потім презентують їх упродовж 2 хвилин. Важливо стежити за тривалістю презентацій.

Наголосіть, що діти мають уважно слухати презентації кожної групи, щоби записати висновки на конвертах, зображених у Путівнику для учня.

Після презентації кожної ситуації передбачте час для запису 1 речення щодо кожної із ситуацій у Путівнику.

Коли діти записали свої висновки, зверніться до всього класу із запитанням: «Якими будуть наслідки негідної поведінки в кожній ситуації?».

Коли всі групи презентували свої рішення, підсумуйте: «Ми завжди можемо обрати гідну поведінку».

Тривалість: 6 хв.

Матеріали:

Путівник для учня част. 2 (№ 3, с. 19).

Я маю гідність! 19

3. Прочитай висловлювання.

- Це для мене неприйнятно.
- Я з цим не згоден / не згодна.
- Мені треба подумати, або вирішити.
- Поясни, будь ласка, що ви маєте на увазі.
- Мені важливо, щоб...
- Ні, я не братиму в цьому участі.
- Я роблю це, тому що...

4. Поясни, що ти можеш сказати про себе, і постав "+" у відповідних віконцях таблиці.

№	Я вважати / робити	Завжди	Часто	Іноді	Рідко
1	Я дозволяю собі та іншим...				
2	Я висловлюю свої думки...				
3	Я доступний до інших людей...				
4	Я говорю людям, якщо вони до мене не звертаються...				
5	Я відповідаю за свої вчинки перед собою та іншими людьми...				

5. Продовж речення:
Я поважав себе й інших, тому не.....
.....
.....

Вправа «Як захиститися словом?»

Запитайте дітей, чи доводилося їм захищати свою гідність, як саме вони це робили: словами чи діями.

Запропонуйте обрати речення в Путівнику для учня, за допомогою яких можна захистити свою гідність:

- Це для мене неприйнятно.
- Я з цим не згоден / не згодна.
- Мені треба подумати, щоби вирішити.
- Поясни, будь ласка, що ви маєте на увазі.
- Мені важливо, щоб...
- Ні, я не братиму в цьому участі.
- Я роблю це, тому що...

Запросіть охочих скласти діалоги, які могли б відбутися в ситуаціях, що описані в конвертах та в завданні № 3, скориставшись поданими реченнями.

Тривалість: 5 хв.

Матеріали:

Путівник для учня част. 2 (№ 4, с. 19), ручки.

Я маю гідність! 19

3. Прочитай висловлювання.

- Це для мене неприйнятно.
- Я з цим не згоден / не згодна.
- Мені треба подумати, аби вирішити.
- Погодись, будь ласка, що ви маєте на увазі.
- Мені важливо, щоб...
- Ні, я не братиму в цю частину участі.
- Я роблю це, тому що...

4. Перевір, чи ти можеш сказати про себе, і постав "+" у відповідних віконцях таблиці.

№	Як я виявляю гідність	Завжди	Часто	Іноколи	Ніколи
1	Я поважаю себе та інших				
2	Я висловлюю свою думку				
3	Я дослухаюся до думок інших				
4	Я говорю іншим, якщо їхні дії принижують мене				
5	Я відповідаю за свої вчинки перед собою та іншими людьми				

5. Продовж речення:
Я поважаю себе й інших, тому не

Самооцінювання. Тест «Я маю гідність»

Запропонуйте дітям оцінити, як їх стосуються наведені в таблиці твердження, і попросіть поставити позначку «+» у відповідних віконцях.

Скажіть:

«Відповідаючи, будьте чесними із самими собою. Ваші відповіді ніхто не оцінюватиме й не перевірятиме. Ви зможете поділитися ними на своє бажання».

№ з/п	Як я виявляю гідність	Завжди	Часто	Іноколи	Ніколи
1	Я поважаю себе та інших				
2	Я висловлюю свою думку				
3	Я дослухаюся до думок інших				
4	Я говорю іншим, якщо їхні дії принижують мене				
5	Я відповідаю за свої вчинки перед собою та іншими людьми				

Не просіть читати відповіді вголос, не обговорюйте їх, щоби не давати дітям підстави засуджувати одне одного. Мета вправи — дати змогу кожному зрозуміти свої цінності.

Тривалість: 3 хв.

Матеріали:

Путівник для учня част. 2 (№ 5, с. 19), ручки.

Я маю гідність! 19

3. Прочитай висловлювання.

- Це для мене неприйнятно.
- Я з цим не згоден / не згодна.
- Мені треба подумати, аби вирішити.
- Погодись, будь ласка, що ви маєте на увазі.
- Мені важливо, щоб...
- Ні, я не братиму в цю частину участі.
- Я роблю це, тому що...

4. Перевір, чи ти можеш сказати про себе, і постав "+" у відповідних віконцях таблиці.

№	Як я виявляю гідність	Завжди	Часто	Іноколи	Ніколи
1	Я поважаю себе та інших				
2	Я висловлюю свою думку				
3	Я дослухаюся до думок інших				
4	Я говорю іншим, якщо їхні дії принижують мене				
5	Я відповідаю за свої вчинки перед собою та іншими людьми				

5. Продовж речення:
Я поважаю себе й інших, тому не

Завдання для самоаналізу «Я поважаю себе й інших»

Запропонуйте дітям письмово продовжити речення:

«Я поважаю себе й інших, тому не...».

Перерва

Модуль II

II. Основна частина (продовження)

Тривалість: 5 хв.

Матеріали:
дошка (фліпчарт),
крейда (маркери).

Обговорення проблемного питання

Скажіть дітям:

«Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». (ст.3 КУ). Також зазначено, що «всі люди є вільні та рівні у своїй гідності та правах» (ст. 28 КУ).

Запитайте:

«Чому поняття «гідність» зафіксовано в Конституції? Як ви розумієте подані висловлювання?».

Зверніть увагу дітей на проблемне питання, записане на дошці, попросіть прочитати його.

«Що я можу зробити, щоб я та люди, які поруч, почувалися гідно?»

Зверніться до учнів:

«Кажуть, що «Україна починається з мене»... Я думаю, що країна — це мої перемоги та поразки, мої натхнення та небайдужість, мої ентузіазм, талант, творчість, робота, мої гідні вчинки».

Запропонуйте дітям висловитися щодо проблемного питання.

Тривалість: 15 хв.

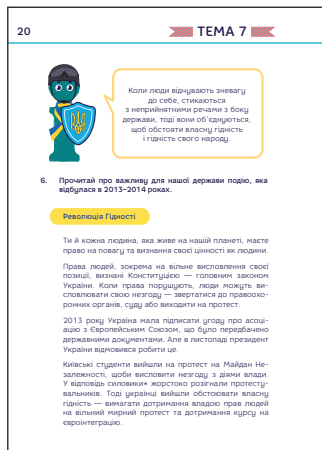
Матеріали:
Путівник для учня част. 2
(№ 6, с.20–21).

Читання та обговорення тексту «Революція Гідності»

Скажіть:

«Історія нашої країни має унікальні приклади того, як українці об'єднувалися, щоб обстоювати власну гідність. Одним із таких показових прикладів є Революція Гідності».

Запропонуйте дітям прочитати текст в Путівнику для учня.

Революція Гідності

Ти й кожна людина, яка живе на нашій планеті, маєте право на повагу та визнання своєї цінності як людини.

Це стало початком Революції Гідності в історії України. Протести на Майдані Незалежності та в усій країні тривали майже три місяці. Президент утік із країни. У боротьбі за права і гідність загинули більше 100 людей. Багато людей отримали травми. Але громадянам України вдалося обстоювати свої права і гідність.

Українці заявили на весь світ, що хочуть поваги від тих, хто керує країною. Тепер у нашій державі 21 листопада відзначається День Гідності та Свободи. А ми пам'ятаємо тих, хто віддали своє життя, захищаючи власну гідність і гідність інших людей — і майбутніх поколінь, і твою.

Права людей, зокрема на вільне висловлення своєї позиції, визнані Конституцією — головним законом України. Коли права порушують, люди можуть висловлювати свою незгоду — звертатися до правоохоронних органів, суду або виходити на протест.

2013 року Україна мала підписати угоду про асоціацію з Європейським Союзом, що було передбачено державними документами. Але в листопаді президент України відмовився робити це.

Київські студенти вийшли на протест на Майдан Незалежності, щоби висловити незгоду з діями влади. У відповідь силовики* жорстоко розігнали протестувальників. Тоді українці вийшли обстоювати власну гідність — вимагати дотримання владою прав людей на вільний мирний протест та дотримання курсу на євроінтеграцію.

Це стало початком Революції Гідності в історії України.

Протести на Майдані Незалежності та в усій країні тривали майже три місяці. Президент утік із країни. У боротьбі за права і гідність загинули більше 100 людей. Багато людей отримали травми. Але громадянам України вдалося обстоювати свої права й гідність.

Українці заявили на весь світ, що хочуть поваги від тих, хто керує країною. Тепер у нашій державі 21 листопада відзначається День Гідності та Свободи. А ми пам'ятаємо тих, хто віддали своє життя, захищаючи власну гідність і гідність інших людей — і майбутніх поколінь, і твою.

Запропонуйте дітям попрацювати в парах — поставити до тексту 2–3 запитання, які починаються словами: хто, де, коли, у який спосіб, чому, що.

Запитання для обговорення

- Чому описані події назвали Революцією Гідності?
- Що ви відчуваєте, коли дізнаєтеся про події з історії свого народу, як українці обстоювали власну гідність?

* За потреби поясніть дітям значення цього слова в цьому контексті: силовики — бійці спеціальних підрозділів.

Тривалість: 10 хв.

Матеріали:
мультимедійне обладнання.

Перегляд короткометражного фільму «Революція Гідності та Свободи» (оператор Олександр Кришталович)

Скажіть:

«Головне досягнення Революції Гідності — це поява нового покоління вільних людей».

Запитайте в дітей, як вони розуміють це висловлювання.

Подивіться

Фільм «Революція Гідності та Свободи» (оператор Олександр Кришталович):

<https://www.facebook.com/463148073748391/videos/422759835196859>

Після перегляду запропонуйте дітям увімкнути ліхтарики на телефонах і поясніть, що це символізує: «Увімкнені ліхтарики — це символ єдності в боротьбі за гідність, символ світла та надії, який використовували учасники Революції Гідності».

Підсумуйте:

«Революція Гідності — це приклад того, як українство об'єдналося проти наруги й захистило свої честь та гідність».

III. Фінал

Тривалість: 10 хв.

Матеріали: Путівник для учня (№ 7, с.22, 61), ножиці, олівці, фломастери, ватман або дошка.

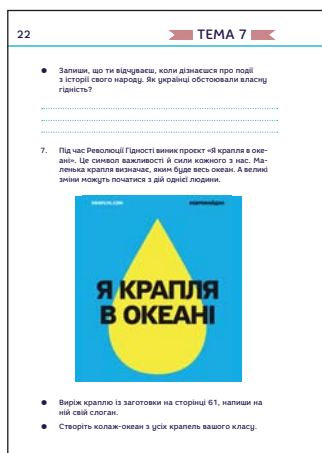
Колективна робота «Я крапля в океані»

Розкажіть дітям про проєкт «Я крапля в океані».

«На початку протестів на Майдані Незалежності з'явився ще один із символів Революції Гідності — крапля в океані. Він виник на протигагу безпорадності, яку тоді міг відчувати кожен. Мовляв, що я можу вдіяти? Проти мене влада та її найманці й посіпаки в особі силовиків та незаконних формувань. А я — маленький, як крапля в океані.»

Автори проєкту надали цьому символу нового змісту. Одна крапля — це мало, але поруч — така ж сама крапля, а біля неї — ще одна. І разом усі ці краплі — великий і могутній океан. Усі великі зміни починаються з малого.

Крапля — це символ важливості й сили кожної людини. Кожна крапля в океані визначає, яким буде й сам океан. Якщо вона токсична й забруднена, то й океан стане таким. Цей символ закликав не залишатися байдужим, а повірити у власні сили і спроможність щось змінити в країні.

З'явилися чимало варіантів слогана «Я крапля в океані», тобто я є гідною людиною в колі інших гідних людей, я можу щось змінити. Наприклад, «Я крапля в океані, який змінить Україну», «У кожній краплі сила океану», «Я відповідаю за те, що буде завтра»».

(за матеріалами статті на УП. Життя. Творці.
«Крапля в океані.» Креативні партизани)

www.life.pravda.com.ua/society/2014/02/13/152183/

Скажіть:

«Зараз ми створимо свої «краплі». Складіть свій слоган, продовживши речення «Я крапля в океані, який...»».

Запропонуйте кожному й кожній вирізати за шаблоном краплю та написати на ній свій слоган.

Якщо дітям складно створити гасло самостійно, нехай оберуть один з-поміж таких варіантів:

- Я крапля в океані, який бореться за права тварин;
- Я крапля в океані, який сортує сміття;
- Я крапля в океані, який турбується про людей похилого віку;
- Я крапля в океані, який розв'язує проблеми без насилля;
- Я крапля в океані, який має власну гідність;
- Я крапля в океані, який поважає гідність інших людей;
- Я крапля в океані, який поводить себе гідно;
- Я крапля в океані, який цінює людей.

Об'єднайте краплі в спільний «океан змін», прикріпивши їх на аркуші або на дошці.

Додаткові матеріали

Читання вчителем історії з життя Стіва Джобса

Запитайте дітей, чи знають вони, хто такий Стів Джобс і чим він знаменитий. Коротко розкажіть про цю особистість і прочитайте дітям текст.

Стів Джобс — американський підприємець і винахідник. Засновник корпорації Apple, яка створила один із перших комерційно успішних персональних комп'ютерів.

Стів Джобс: усвідомлення власної гідності

Одразу після народження маленького хлопчика віддали на всиновлення. Його всиновили Пол і Клара Джобси, які назвали малюка Стівеном. Тоді вони ще не знали, що він прославить їхнє прізвище на весь світ.

Про те, що його всиновили, Стів знав із дитинства. Утім, він завжди вважав Клару та Пола своїми справжніми батьками й дуже сердився, коли хтось називав їх нерідними чи названими. Якось він навіть до сліз засмутився через це. Джобсові тоді було шість чи сім років, він грався зі своєю подружкою, яка жила в будинку навпроти.

— То ти зовсім не потрібен своїм справжнім батькам? — запитала дівчинка.

Стіва наче струмом ударило. Він підхопився і в сльозах утік додому, де поскаржився мамі й татові. Пол і Клара міцно пригорнули його до себе та довго-довго заспокоювали.

— Ми обрали тебе! — гладила його по спині Клара. — Саме тебе, розумієш?

— Ти — надзвичайна дитина! — підтримав дружину Пол, погладивши Стіва по щоці. — Ми хотіли, щоби саме ти став нашим сином!

Вони казали це так переконливо, що маленький Стів відчув: це правда. Тоді він остаточно повірив у це. Так само, як і повірив у те, що Пол і Клара — його справжні батьки. І саме тоді раз і назавж-

ди закарбував у підсвідомості те, що він надзвичайний.

Особливий. Винятковий. Неповторний. Єдиний.

(За книжкою М. Сердюк «Стів Джобс» із серії «Видатні особистості: біографічні нариси для дітей», видавництво ІРІО)

Запитання для обговорення

- Що ви дізналися про Стіва Джобса? У якій сім'ї він зростав?
- Як він почувався в прийомній родині?
- Як гадаєте, що переживав Стів, коли подружка сказала, що він не потрібен своїм батькам?
- Що допомогло йому повірити в себе й поводитися гідно?
- Чи траплялося вам сумніватися в собі?
- Що допомагає вам повірити у власні сили та виявляти гідність?

Матеріали:

Путівник для учня част. 2 (№ 1, с.54–55), ручки.

54 ТЕМА 7

1. Прочитай ситуації та обери до кожної з них один або кілька варіантів, у яких ідеться про гідну поведінку.

Ситуація 1. У музеї

Ви з бабусяю пішли в музей. Перед входом вона звертається до тебе: «Скажеш, що тобі не 10, а 7 років, то не платимемо за квиток».

• Як ти міркуватимеш?

- A. А і справді, зекономимо на морозиво!
- B. Краще не треба так казати. Раптом не повірять?
- B. Так робити нечесно.

Я маю гідність! 55

Ситуація 2. Перед виборами

Ти бачиш, як депутат роздає людям пакунки й каже: «Візьміть оці чудові пакети з продуктами та проголосуйте за мене на виборах».

• Як ти міркуватимеш?

- A. Це підкуп! А депутат — нечесний.
- B. Дорослі краще знають, що роблять.
- B. Це не моя справа. Однаково я нічого не можу вдіяти.

Обговорення ситуацій із життя

Запропонуйте дітям прочитати ситуації та обрати до кожної з них варіанти, у яких ідеться про гідну поведінку.

Ситуація 1. У музеї

Ви з бабусяю пішли в музей. Перед входом вона звертається до тебе: «Скажеш, що тобі не 10, а 7 років, то не платимемо за квиток».

Як ти міркуватимеш?

- A. А і справді, зекономимо на морозиво!
- B. Краще не треба так казати. Раптом не повірять?
- B. Так робити нечесно.

Ситуація 2. Перед виборами

Ти бачиш, як депутат роздає людям пакунки й каже: «Візьміть оці чудові пакети з продуктами та проголосуйте за мене на виборах».

Як ти міркуватимеш?

- A. Це підкуп! А депутат — нечесний.
- B. Дорослі краще знають, що роблять.
- B. Це не моя справа. Однаково я нічого не можу вдіяти.

Заувага. Будьте готові до того, що в інсценізуванні діти можуть показати зовсім різні позиції дорослих, насамперед такі, з якими стикаються у своєму житті, зокрема авторитарне наполягання чи погрози. Звертайте увагу учнів, що в кожному випадку можна домовитися. Для цього важливо наводити ґрунтовні аргументи, а не вдаватися до криків чи сварки. У ситуації із фарбуванням волосся важливо, щоби прозвучала ідея про відповідальне ставлення до свого тіла та здоров'я, використання якісних фарб, послуг спеціаліста.

Інсценізація в парах «На мою думку треба зважати!»

Запропонуйте інсценізувати ситуації, у яких дитина має чомно обстояти власну думку і свій вибір, не вступаючи в конфлікт:

- Бабуся не дозволяє онукам фарбувати волосся в синій колір.
- Мама виставляє фото своїх дітей у соцмережах, а їм це не подобається.
- Тато наполягає, щоби син ходив на футбол, а йому до вподоби танці.

Матеріали:
аркуші, конверти, ручки, олівці.

Завдання «Лист до учасника Революції Гідності»

Запропонуйте дітям написати лист комусь з учасників / учасниць Революції Гідності й поставити йому чи їй запитання.

Ці листи також можна використати під час проведення позакласного заходу до Дня Гідності та Свободи, на який можна запросити когось з учасників тих подій і попросити дати відповіді на дитячі запитання.

ЗА МАТЕРІАЛАМИ КУРСУ «УРОКИ ДОБРОЧЕСНОСТІ»

УРОК ГІДНОСТІ

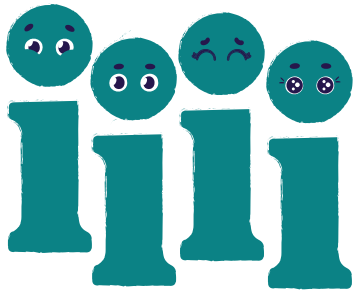
ДЛЯ УЧНЯ

Слава Україні!

Героям слава!

Кожна людина, незалежно від віку чи здібностей, походження чи зовнішності, має таку саму цінність і гідна такого самого ставлення, як і всі інші люди на Землі.

Гідність — усвідомлення власної цінності й цінності інших людей, повага до себе та інших.

1. Прочитай, які ситуації трапилися з твоїми однолітками. Запропонуй варіанти, що ілюструють гідну поведінку.

Ситуація 1. Коли тебе дразнять

Вадим нещодавно підстригся. Коли він прийшов у клас із новою зачіскою, інші діти стали дразнити його: «Чубатий, чубатий!».

- Як має відповісти Вадим? Познач одну або кілька відповідей.

Хто
дражниться,
сам так
називається!

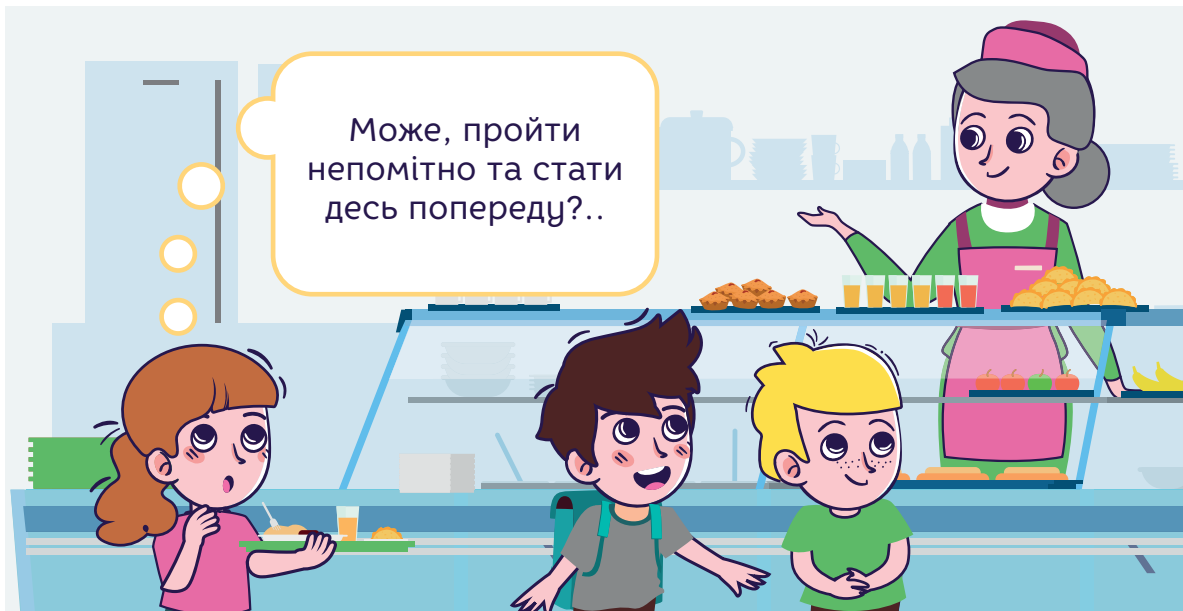
Я поскаржуся
дорослим!

Моя зачіска —
мій вибір.

Я не чубатий,
мене звати
Вадим.

Ситуація 2. Коли хтось нехтує чергою

У шкільній їдальні вишикувалася довга черга за смаколиками. А Оленці так не хочеться чекати, бо треба ще встигнути погратися та поспілкуватися.

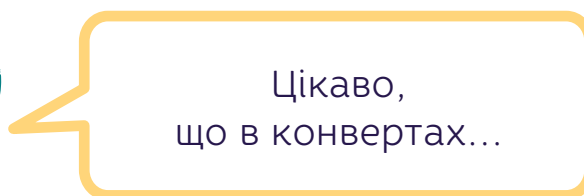
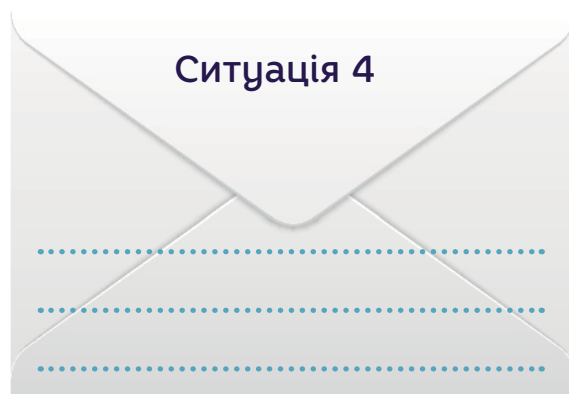
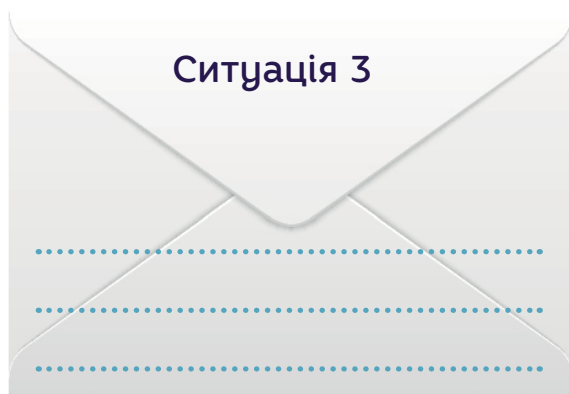
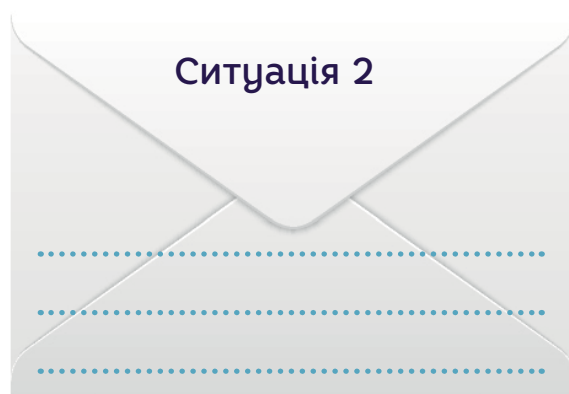
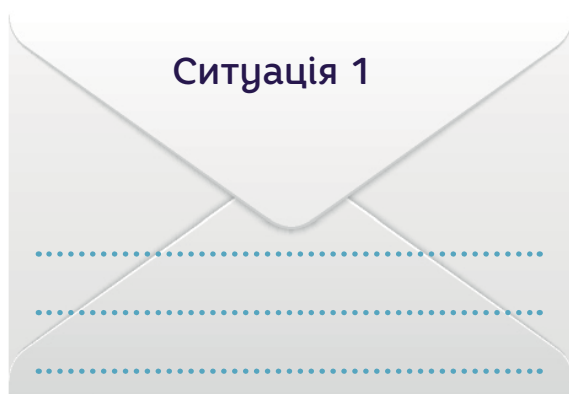

Як має вчинити людина, яка поважає інших? Запиши.

.....

.....

2. Як іще може виявлятися гідність? Збери команду та обговори з однокласниками ситуації, приклади яких знайдеш у конвертах, які роздасть учитель / учителька. Послухай думки всіх груп. Запиши на конвертах почуті висновки. Яка дія є виявом гідності в кожній ситуації?

3. Прочитай висловлювання.

- Це для мене неприйнятно.
- Я з цим не згоден / не згодна.
- Мені треба подумати, аби вирішити.
- Поясніть, будь ласка, що ви маєте на увазі.
- Мені важливо, щоб...
- Ні, я не братиму в цьому участі.
- Я роблю це, тому що...

4. Поміркуй, що ти можеш сказати про себе, і постав “+” у відповідних віконцях таблиці.

№ з/п	Як я виявляю гідність	Завжди	Часто	Інколи	Ніколи
1	Я поважаю себе та інших				
2	Я висловлюю свою думку				
3	Я дослухаюся до думок інших				
4	Я говорю іншим, якщо їхні дії принижують мене				
5	Я відповідаю за свої вчинки перед собою та іншими людьми				

5. Продовж речення:

Я поважаю себе й інших, тому не

.....

.....

.....

Коли люди відчують зневагу до себе, стикаються з неприйнятними речами з боку держави, тоді вони об'єднуються, щоб обстояти власну гідність і гідність свого народу.

6. Прочитай про важливу для нашої держави подію, яка відбулася в 2013–2014 роках.

Революція Гідності

Ти й кожна людина, яка живе на нашій планеті, маєте право на повагу та визнання своєї цінності як людини.

Права людей, зокрема на вільне висловлення своєї позиції, визнані Конституцією — головним законом України. Коли права порушують, люди можуть висловлювати свою незгоду — звертатися до правоохоронних органів, суду або виходити на протест.

2013 року Україна мала підписати угоду про асоціацію з Європейським Союзом, що було передбачено державними документами. Але в листопаді президент України відмовився робити це.

Київські студенти вийшли на протест на Майдан Незалежності, щоби висловити незгоду з діями влади. У відповідь силовики* жорстоко розігнали протестувальників. Тоді українці вийшли обстоювати власну гідність — вимагати дотримання владою прав людей на вільний мирний протест та дотримання курсу на євроінтеграцію.

Світлина Миколи Василечка

Це стало початком Революції Гідності в історії України.

Протести на Майдані Незалежності та в усій країні тривали майже три місяці. Президент утік із країни. У боротьбі за права і гідність загинули більше 100 людей. Багато людей отримали травми. Але громадянам України вдалося обстояти свої права й гідність.

Українці заявили на весь світ, що хочуть поваги від тих, хто керують країною. Тепер у нашій державі 21 листопада відзначається День Гідності та Свободи. А ми пам'ятаємо тих, хто віддали своє життя, захищаючи власну гідність і гідність інших людей — і майбутніх поколінь, і твою.

- Запиши, що ти відчуваєш, коли дізнаєшся про події з історії свого народу. Як українці обстоювали власну гідність?

.....

.....

.....

7. Під час Революції Гідності виник проект «Я крапля в океані». Це символ важливості й сили кожного з нас. Маленька крапля визначає, яким буде весь океан. А великі зміни можуть початися з дій однієї людини.

- Виріж краплю із заготовки на сторінці 61, напиши на ній свій слоган.
- Створіть колаж-океан з усіх крапель вашого класу.

1. Прочитай ситуації та обери до кожної з них один або кілька варіантів, у яких ідеться про гідну поведінку.

Ситуація 1. У музеї

Ви з бабусею пішли в музей. Перед входом вона звертається до тебе: «Скажеш, що тобі не 10, а 7 років, то не платимемо за квиток».

- **Як ти міркуватимеш?**
 - А. А і справді, зекономимо на морозиво!
 - Б. Краще не треба так казати. Раптом не повірять?
 - В. Так робити нечесно.

Ситуація 2. Перед виборами

Ти бачиш, як депутат роздає людям пакунки й каже: «Візьміть оці чудові пакети з продуктами та проголосуйте за мене на виборах».

- **Як ти міркуватимеш?**
 - А. Це підкуп! А депутат — нечесний.
 - Б. Дорослі краще знають, що роблять.
 - В. Це не моя справа. Однаково я нічого не можу вдіяти.

Обери кольоровий варіант
або розфарбуй
самостійно

